

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

วิธีภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

วิธีภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๖-๗

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

ISBN 978-616-461-474-1

พิมพ์ครั้งที่สิบหก

พ.ศ. ๒๕๖๗

จำนวน ๕๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย องค์การค้ำของ สกสค.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ ต่อ ๓๑๘

www.suksapan.or.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ได้ปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพิจารณา ทำความเข้าใจการใช้ภาษาไทยเลือกรับสารอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งยังสามารถสื่อสารความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการและบรรลุดตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ว่าที่ร้อยตรี

(ธนุ วงษ์จินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	ภาษามีพลัง ข้อคิดจากเรื่อง (๕) พลังภาษา (๖) การอ่านพยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับ (๘) คิดตรอง ลองทำดู (๑๒)	๑
๒	วิธีงามความพอเพียง ข้อคิดจากเรื่อง (๒๑) การพิจารณาคคุณค่าของเรื่องที่อ่าน (๒๑) คำเชื่อม (๒๓) อักษรที่ไม่ออกเสียง (๒๔) การอ่านพยางค์ที่มี รร (รอ หัน) (๒๖) พยางค์หนัก-พยางค์เบา (๒๗) คิดตรอง ลองทำดู (๒๙)	๑๕
๓	เพื่อนกัน ข้อคิดจากเรื่อง (๓๖) ภาษาพูด-ภาษาเขียน (๓๖) ชนิดของคำ (๔๐) คำนาม (๔๐) คำสรรพนาม (๔๑) คิดตรอง ลองทำดู (๔๖)	๓๐
๔	เหตุใด “ จึงเรียกไม่ได้คู่ ความรู้จากเรื่อง (๕๑) การสรุปใจความสำคัญ (๕๑) คำประสม (๕๔) คิดตรอง ลองทำดู (๕๖)	๔๗
๕	รอให้น้ำลายไหลเสียก่อน ข้อคิดจากเรื่อง (๖๒) การใช้ภาษาวรรณศิลป์ (๖๒) คำซ้อน (๖๔) คำซ้ำ (๖๗) คำซ้ำที่เป็นสำนวน (๗๐) คิดตรอง ลองทำดู (๗๑)	๕๗
๖	เก็บมาเล่า เอามาคุย ข้อคิดจากเรื่อง (๘๐) คำพ้อง (๘๐) คำพ้องเสียง (๘๐) คำพ้องรูป (๘๓) คำพ้องรูป-พ้องเสียง (๘๔) คำพ้องความ (๘๕) คิดตรอง ลองทำดู (๘๖)	๗๓
๗	เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม เรียนรู้เรื่องสำนวน (๙๑) สุภาษิต (๙๑) คำพังเพย (๙๓) คุณค่าทางภาษาของสำนวนไทย (๙๕) คิดตรอง ลองทำดู (๙๖)	๘๗

๘	เสียงเพลงกับเสียงกรีด ข้อคิดจากเรื่อง (๑๐๔) คำอุทาน (๑๐๕) มารยาทในการชมการแสดง (๑๐๕) การเขียนบรรยาย (๑๐๖) การใช้ความเปรียบ (๑๐๗) คัดกรอง ลองทำดู (๑๐๙)	๙๘
๙	เที่ยวทำเรือ ข้อคิดจากเรื่อง (๑๑๖) การเขียนเชิงพรรณนา (๑๑๗) คำวิเศษณ์ (๑๒๐) ประโยค (๑๒๑) คัดกรอง ลองทำดู (๑๒๔)	๑๑๐
๑๐	คิดต่างกัน แต่อยู่ร่วมกันได้ ข้อคิดจากเรื่อง (๑๓๑) การแสดงความคิดเห็น (๑๓๑) มารยาทในการแสดงความคิดเห็น (๑๓๕) เจตนาในการสื่อสาร (๑๓๖) การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร (๑๓๗) คัดกรอง ลองทำดู (๑๓๘)	๑๒๕
๑๑	ส่งสารผ่านจดหมาย จดหมาย (๑๔๑) เนื้อหาสาระ (๑๔๗) การเลือกใช้คำ (๑๔๘) รูปแบบจดหมาย (๑๕๒) คำนำหน้านาม (๑๕๔) คัดกรอง ลองทำดู (๑๕๗)	๑๓๙
๑๒	ท่องเว็บเก็บความรู้ การค้นพบสมบัติของโลกล้านปี (๑๕๙) ความรู้จากเรื่อง (๑๖๐) อินเทอร์เน็ต (๑๖๐) การรับสารจากอินเทอร์เน็ต (๑๖๑) การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต (๑๖๒) คัดกรอง ลองทำดู (๑๖๓)	๑๕๘
๑๓	โครงการเด่น เขียนเน้นกระบวนการ ข้อคิดจากเรื่อง (๑๗๐) โครงการกับการเรียนรู้ (๑๗๑) คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน (๑๗๓) คัดกรอง ลองทำดู (๑๗๖)	๑๖๔
๑๔	คำเพราะเสน่ห์ทำนอง กลอนบทละคร (๑๗๘) ความรู้จากเรื่อง (๑๘๑) กลอนสวด (๑๘๑) ทำนองกลอนสวด (๑๘๒) การสวดพระมาลัย (๑๘๒) การสวดโอ้เอ้วิหารราย (๑๘๓) ฉันทลักษณ์ที่ใช้แต่งกลอนสวด (๑๘๔) กาพย์ยานี ๑๑ (๑๘๔) กาพย์ฉบัง ๑๖ (๑๘๖) กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ (๑๘๗) คัดกรอง ลองทำดู (๑๘๘)	๑๗๗

ภาษามีพลัง

“คนที่มีความตั้งใจดี ภาษาที่ใช้ก็จะเป็นภาษาสร้างสรรค์
ภาษาก่อประโยชน์ ภาษาสร้างความคิด
เป็นวาจาสุจริต ทำให้คนที่ได้ฟังได้อ่านมีความสุข
ประกอบกรรมดี สร้างประโยชน์ให้สังคมมนุษย์
ถ้าคนที่ใช้ภาษาเป็นคนที่มีความตั้งใจไม่ดี
ภาษาที่ใช้ก็จะเป็นไปในทางทำลาย
สร้างความเดือดร้อน เป็นวาจาทุจริต
ทำให้คนรอบข้างเป็นทุกข์ และสังคมเสื่อมสลาย
ภาษาจึงสามารถสร้างสรรค์หรือทำลายสังคมมนุษย์ได้”

คนหลายคนชอบต้นลั่นทมทั้งรูปทรงของลำต้น ก้าน ใบ และดอก บางคนว่าดอกลั่นทมมีเสน่ห์ กลีบบาง รูปสวย น่าทะนุถนอม ในขณะที่ลำต้นของลั่นทมให้ความรู้สึกเข้มแข็ง

ลั่นทมเป็นต้นไม้ที่ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และเติบโตง่าย เป็นพรรณไม้สกุล *Plumeria* วงศ์ Apocynaceae เติบโตได้ดีในภูมิอากาศเขตร้อนชื้น พบในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศทางหมู่เกาะต่าง ๆ เช่น ฮาวาย ตาฮีตี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เรียกพรรณไม้ชนิดนี้ว่า จำปา และถือเป็นดอกไม้ประจำชาติ สาว ๆ ชาวฮาวาย ชอบเก็บดอกลั่นทมมาเสียบผมและร้อยเป็นมาลัยคล้องคอ

วัดและพระราชวังในประเทศไทยซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างขวาง มักปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับต่าง ๆ ทำให้ดูร่มครึ้ม น่าสบาย ลั่นทมเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งที่นิยมปลูกกันในสถานที่สำคัญ อันควรให้ความเคารพนับ เช่น วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร พระราชวังบางปะอิน พระราชวังปทุมไท อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ตามชายทะเลและสวนสาธารณะหลายแห่งก็มีผู้ปลูกต้นลั่นทมเรียงรายอยู่ทั่วไป ก้านกิ่งที่งดงาม ใบที่มีขนาดใหญ่ กลีบดอกหลากสี ทั้งขาว เหลือง ชมพู แดง ส้ม และกลิ่นหอมชวนชื่นใจของลั่นทมเพิ่มความน่ารื่นรมย์ให้แก่สถานที่นั้น ๆ เป็นอันมาก

โดยทั่วไปคนไทยไม่นิยมนำลั่นทมไปปลูกตามบ้าน กล่าวกันว่า เพราะชื่อ ลั่นทม มีเสียงคล้ายคำว่า ระทม ซึ่งแปลว่า เจ็บช้ำระกำใจเกรงว่าปลูกต้นลั่นทมแล้วจะนำความทุกข์ระทมมาให้ เพียงชื่อของต้นไม้มีเสียงคล้ายคำที่มีความหมายไม่ดี คนไทยก็ไม่กล้านำมาปลูกในบริเวณบ้าน แสดงว่า ชื่อนั้นมีอิทธิพลต่อจิตใจของคนเรามาก

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อ ลั่นทม เป็น สีสาวดี ชื่อสีลาวดีจึงกลายเป็นชื่อมงคล ชื่อดี และไม่มีนัยของความทุกข์ระทมอีกต่อไป ต้นไม้ชนิดเดียวกันนี้เอง กลายเป็นต้นไม้ที่มีคนนิยมซื้อหามาปลูกกันในบ้าน จนต้นลั่นทมมีราคาแพงขึ้นทันที

นอกจากต้นลั่นทมแล้ว ยังมีต้นไม้อีกหลายชนิดที่ถือว่า มีชื่อไม่เป็นมงคล หรือมีชื่อที่มีความหมายไม่ดี เช่น รักเร่ ระกำ จาก เต่าร้างหรือเต่าร้าง แม้ต้นไม้เหล่านี้จะมีดอกสวย ผลมีรสอร่อย หรือมีคุณค่าอย่างอื่น คนก็ไม่นิยมปลูกในบริเวณบ้าน ถ้าจะปลูกก็ต้องปลูกในสวนหรือในวัด

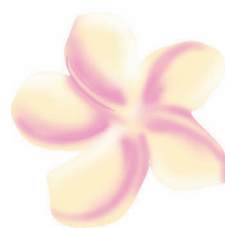
ในงานมงคล เช่น งานแต่งงาน ดอกไม้ที่ใช้ต้องเป็นดอกกรัก ดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุทธรักษา ดาวเรือง ซึ่งล้วนเป็นดอกไม้ที่มีชื่อดีเป็นมงคลทั้งสิ้น และไม่ว่าจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้ คำพูด หรือกิจกรรมใด ๆ ที่ปรากฏในงานมงคล ก็จะต้องเลือกที่มีชื่อดีทั้งหมดเป็นหลักประกันความมั่นคงของชีวิตครอบครัวต่อไป

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความรู้สึกและจินตนาการ

การที่ล้นทมเปลี่ยนชื่อมาเป็น สีสาวดี ทำให้กลายเป็นที่นิยมมากขึ้นกว่าเดิม การห้ามปลูกไม้ผล ไม้ใบ ไม้ดอกหลายชนิดในบ้าน หรือการเลือกดอกไม้บางชนิดใช้ในงานมงคล ล้วนพิจารณาจากชื่อเป็นสำคัญ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ทำให้เข้าใจสังคมไทยได้ว่าเป็นสังคมที่ผูกพันกับภาษาอย่างยิ่ง เสียงและความหมายของถ้อยคำมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและต่อจิตใจของคนเราจนอาจทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมได้ ภาษามีพลังเหนือจิตใจเรามากทีเดียว

ข้อคิดจากเรื่อง

เรื่องที่เราอ่านเป็นสารคดีเกี่ยวกับพลังของภาษา ให้ข้อคิดว่าความหมายของคำ นอกจากจะสื่อถึงสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังสื่อไปถึงความรู้สึก ความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่สังคมสั่งสมกันมาด้วย ภาษามีพลังอำนาจต่อจิตใจของคนเรา มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปได้ การกระทำใดถ้ามีคนบอกว่าดี ผู้ทำก็จะรู้สึกเป็นสุข หากมีผู้ติ ว่า หรือวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ดี ก็จะทำให้ใจคอห่อเหี่ยว เศร้าสร้อย ไม่เป็นสุข คำพูดของคนมีพลังสร้างอารมณ์ให้รัก ชอบเกลียด หรือเคียดแค้นได้ ท่านจึงสอนให้รู้จักใช้คำพูด ถ้าพูดดีก็จะทำให้คนรัก ทำให้คนเมตตา หรือพูดให้คนคิดดี คิดช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้อภัยกัน สามัคคีกัน ถ้าพูดไม่ดี คำพูดนั้นก็อาจทำลายตนได้จึงต้องคิดก่อนพูด คิดให้ดีกว่าคำที่จะพูดออกไปนั้นจะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่คนหรือสังคมหรือไม่ คิดดีแล้วพูดดี ผลก็จะออกมาดี ถ้าพูดโดยไม่คิด ผลเสียก็อาจเกิดขึ้นได้ จึงมีคำกล่าวว่า “ก่อนพูด เราเป็นนายคำพูด เมื่อพูดแล้ว คำพูดเป็นนายเรา”

ภาษาไทยช่วยให้คนไทยรักและเข้าใจกันได้ดี

พลังภาษา

พลังภาษา คือ อำนาจของภาษา ภาษาทำให้คนเราสื่อสารกันได้ บอกเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดให้กันได้ คนจึงเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาตนและสังคม สามารถประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งสวยงามต่าง ๆ ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่คนเรียนรู้จากสังคม มีพ่อแม่สอน มีครูสอน มีสื่อมวลชน และสังคมสอน คนเรียนรู้ภาษาจากทุกคนและจากทุกสิ่งรอบตัว ภาษาทำให้คนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นผู้สร้างสังคมด้วย ภาษาบอกให้คนต้องทำอย่างนี้ ไม่ทำอย่างนั้น ต้องพูดอย่างนี้ ไม่พูดอย่างนั้น ไปจนถึงว่าให้คิดอย่างนั้น ๆ รู้สึกอย่างนั้น ๆ คนอยู่ในสังคมใดก็ต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องไปกับสังคมนั้น ภาษาจึงมีอำนาจบังคับให้คนเราต้องปฏิบัติตามสังคม ต้องเป็นหรือไม่เป็นอย่างไรตามความต้องการของสังคม

การใช้ภาษาในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวพันกับวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้น ในภาษาไทยการเลือกใช้คำใดคำหนึ่งต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม การมีสัมมาคารวะ การเคารพสถานที่ การเข้าใจสถานการณ์ และอื่น ๆ ในภาษาไทยเราใช้คำว่า “ถือ” เป็นคำอธิบายว่าต้องใช้ภาษาแบบใด และไม่ใช้ภาษาแบบใด พูดอย่างใดเหมาะสมอย่างใดไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมซึ่งอาจไม่เกี่ยวกับเหตุผล ไม่เกี่ยวกับความจริง หลักธรรมชาติ หรือหลักวิทยาศาสตร์ใด ๆ เลยก็ได้

การถือสิ่งที่เป็นมงคลหรืออัปมงคลที่เกี่ยวข้องกับภาษามีตัวอย่างอยู่มาก เช่น ในการตั้งชื่อ การปลูกต้นไม้ การทำพิธีเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ ต้องใช้สิ่งที่เป็นมงคล ชื่อของคนไทยไม่ได้เป็นเพียงคำเรียกเพื่อให้เป็นที่หมายถึงคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่ชื่อนั้นต้องมีคำแปลที่หมายถึงสิ่งที่ดี มีค่า งดงาม มีอำนาจใหญ่โต น่ารัก ชอบใจ มีธรรมะสูงส่ง ฯลฯ ชื่อต้องฟังเพราะไม่พ้องเสียงกับคำที่หมายถึงสิ่งที่ไม่ดี ไม่พ้องกับชื่อคนที่ไม่ดีในประวัติศาสตร์ หรือในวรรณคดี เป็นต้น ส่วนต้นไม้ที่จะปลูกในบ้านก็จะเลือกต้นไม้ที่มีชื่อใกล้เคียงกับคำที่มีความหมายดีที่ชอบใจทั้งนั้น เช่น พุทธรักษา ดาวเรือง ทองพันชั่ง วาสนา มะยม (มีเสียงพ้องกับ นิยม) ขนุน (มีเสียงพ้องกับ เกื้อหนุน)

ภาษาสะท้อนความคิดความเป็นตัวตนของคน คนที่มีจิตใจดี ภาษาที่ใช้ ก็จะเป็นภาษาสร้างสรรค์ ภาษาก่อประโยชน์ ภาษาสร้างความดี เป็นวาจาสุจริต ทำให้คนที่ได้ฟังได้อ่านมีความสุข ประกอบกรรมดี สร้างประโยชน์ให้สังคมมนุษย์ ถ้าคนที่ใช้ภาษาเป็นคนที่จิตใจไม่ดี ภาษาที่ใช้ก็จะเป็นไปในทางทำลาย สร้างความเดือดร้อน เป็นวาจาทุจริตทำให้คนรอบข้างเป็นทุกข์ และสังคมเสื่อมสลาย ภาษาจึงสามารถสร้างสรรค์หรือทำลายสังคมมนุษย์ได้ เมื่อคนเราเรียนรู้ว่าภาษาสามารถบังคับหรือทำให้คนทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ คนที่มีความสามารถใช้ภาษาได้ตั้งใจ ควบคุมภาษาได้ จึงใช้ประโยชน์จากภาษา นำภาษามาใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ตนต้องการ

เมื่อเข้าใจว่าภาษามีพลัง อาจโน้มน้าวจิตใจหรือความคิดของผู้ฟังให้คล้อยตามได้ การรับภาษา ฟังภาษาที่ผู้อื่นพูดมาจึงต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาไตร่ตรองว่า คำพูดนั้นถูกต้องตามทำนองคลองธรรมดีหรือไม่ เป็นคำพูดที่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสุข ความรักใคร่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสังคมหรือไม่ หรือเป็นคำพูดที่หลอกลวง ไม่สมเหตุสมผล ไม่สมควรเชื่อ การพิจารณาคำพูดของผู้อื่นด้วยเหตุผล และจิตใจที่เป็นธรรม จะทำให้เรารู้เล่ห์ทันคนและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขได้

การอ่านพยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับ

การอ่านพยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับในภาษาไทย อาจปรากฏรูปพยัญชนะตัวเดียว หรือมากกว่าเรียงต่อกัน มีวิธีอ่านต่าง ๆ กัน ดังนี้

๑. พยัญชนะตัวเดียวหรือพยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ เช่น

ณ ฐ คดี ครุศาสตร์ จรัญ จริยา จเร ชรา ตรุณ ตรุณี ตรังค์
ธเรศ นราธิป นรินทร์ นรี บราลี ปฏิบัติ ปราชัย ปริญญา ปรีนิพพาน
ปรีโยสาน พลัง พลาติศัย พลาธิการ พลานามัย ภราดา มรุต สดุดี
สบาย สรีระ หนุมาน อรัญ อริยะ

๒. พยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ และออกเสียงแบบอักษรนำ นำพยางค์ที่ตามมาด้วย เช่น

ขย่อน (ชะ-หฺย่อน) จรัส จริต ถนอม บรันดี ปรักหักพัง
(ปละ-หฺรัก-หัก-พัง) ปลัด ผลิต ผลึก ผวา สรูป สละ สลาดัน อริ

๓. พยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ ตัวที่ ๒ ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดและประสมกับสระ /-ะ/ เช่น

คณนา อ่านว่า คัน-นะ-นา หรือ คะ-นะ-นา หรือ คน-นะ-นา

๔. ตัว บ ที่ไม่มีรูปสระกำกับในคำต่อไปนี้ ออกเสียงประสมกับสระ /-อ/ เช่น

บ บ่ บพิตร บรม บวร บริกรรม บริการ บริหาร บริวาร บริเวณ
บริบูรณ์ บริสุทธิ บริหาร

๕. พยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับและมีตัว ร ตาม ออกเสียงประสมกับสระ /-อ/ และออกเสียงตัว ร ที่ตามมาเป็นตัวสะกดในแม่กน เช่น

กร (กอน) จร พร ศร อร กินทร จราจร ทิมมพร ทินกร บวร สิงขร
สุนทร อติศร อุดร

คำต่อไปนี้ประกอบด้วยรูปพยัญชนะ ๓ ตัว ไม่มีรูปสระ พยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ ตัวที่สองออกเสียงประสมกับสระ /-อ/ ส่วนตัว ร ซึ่งเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ เป็นตัวสะกดในแม่กน เช่น

ขจร (ชะ-จอน) นคร ภมร มกร สมร อมร

๖. พยัญชนะที่ไม่มีสระกำกับ มีตัว ร ตาม ในคำต่อไปนี้ ออกเสียงประสมกับสระ /-อ/ ส่วนตัว ร ที่ตามมาออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ เช่น

จรัล (จอ-ระ-ลึ) กรพินธุ์ กรวิก จรดล ทกรกรรม ทรชน ทรพี ทรมาน
ทรรฆ ทรลักษณ์ ธรณี ธรณินทร์ นรชน นรชาติ นรราช นรสิงห์ มรดก มรณะ
หรดาล หรดี อรชร อรชุน อรณฺข

คำต่อไปนี้ มีรูปสระอะ ปรากฏในพยางค์ที่ ๒ ด้วย จระเข้ ทรเนง

คำต่อไปนี้อ่านได้ ๒ แบบ คือ ตัว ป อ่านประสมกับสระ /-ะ/ หรือ สระ /-อ/ ก็ได้ เช่น ปณัย (ปอ-ระ-ไน, ปะ-ระ-ไน) ปรัภักษ์ ปราณู ปรมเณทร์ ปรมินทร์
ปรโลก

๗. คำที่ใช้รูปพยัญชนะ ๒ ตัวเรียงกัน พยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-โ-ะ/ พยัญชนะที่ตามมาใช้เป็นตัวสะกด มักเรียกกันว่า สระโอะลดรูป

ตัวสะกดในแม่กง เช่น คง งง จง ชง ดง ตง ธง ผง พง วง

ตัวสะกดในแม่กน เช่น ขน คน จน ชน ตน ทน กล ชล ผล ยล

ตัวสะกดในแม่กม เช่น ขม คม งม จม ชม ดม ตม ปม ผม สม

ตัวสะกดในแม่กก เช่น กก งก จก ดก ตก นก ปก พก ยก ศก

ตัวสะกดในแม่กจ เช่น จด บด لد สด อด กฏ รก ทศ ยศ รส

ตัวสะกดในแม่กบ เช่น กบ ขบ งบ จบ ทบ อบ นพ ภพ ศพ นภ

๘. คำต่อไปนี้ พยัญชนะตัวแรกออกเสียงประสมกับสระ /-ะ/ ตัวที่ ๒ ออกเสียงประสมกับสระ /โ-ะ/ ส่วนพยัญชนะตัวที่ ๓ ใช้เป็นตัวสะกด และอาจมีตัวการ์นต์ตามมาด้วย เช่น **กมล นรก ผจง พนม พสก สกล สบง ฦกรค์ วรงค์ สดมภ์**

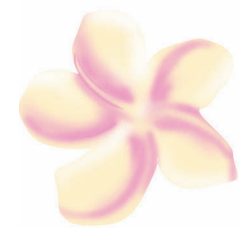
ถ้าตัวแรกเป็นอักษรสูงหรือกลางและตัวที่ ๒ เป็นอักษรต่ำเดี่ยว จะออกเสียงแบบอักษรนำด้วย เช่น **กนก ขรม จงน ตลก ถนน ผงก สนม**

๙. คำต่อไปนี้ มีสระหลายเสียงปนอยู่ อาจเป็นสระ /-ะ/, สระ /โ-ะ/ หรือสระ /-อ/

กนกนคร	อ่านว่า	กะ-นุณก-นะ-คอน
กมลวรรณ	”	กะ-มน-วัน
กรรมกร	”	กำ-มะ-กอน
ขจรจบ	”	ชะ-จอน-จบ
ขจรตลบ	”	ชะ-จอน-ตะ-หุลบ
ชนกชนนี	”	ชะ-นก-ชน-นะ-นี
ชนมพรรษา	”	ชน-มะ-พัน-ษา
ทศพร	”	ทด-สะ-พอน
ทศวรรษ	”	ทด-สะ-วัด
ศตวรรษ	”	สัด-ตะ-วัด หรือ สะ-ตะ-วัด
สัปดาห์มหามหาทาน	”	สับ-ตะ-สะ-ดก-มะ-หา-ทาน

นอกจากนี้ อาจมีคำหรือข้อความที่มีรูปพยัญชนะและไม่มีรูปสระกำกับ เรียงกันหลายตัว ต้องแยกพยางค์ให้ถูกต้องจึงจะได้ความหมายที่ต้องการ

กรรณกอกของกนกพร	แยกเป็น	กรร-นก-ออก-ของ-กนก-พร
กลลวง	แยกเป็น	กล-ลวง
ขนมอบ	แยกเป็น	ขนม-อบ
ขนมกรวย	แยกเป็น	ขนม-กรวย
ขนมกงวัก	แยกเป็น	ขนม-กง-วัก-กั้ว
ตากลม	แยกเป็น	ตา-กลม หรือ ตาก-ลม ก็ได้
ผมสลวยสวายสม	แยกเป็น	ผม-สลวย-สวาย-สม
พิศวงงวย	แยกเป็น	พิศวง-งวย
เรื่อนรก	แยกเป็น	เรื่อ-นรก หรือ เรื่อน-รก ก็ได้

✿ คิดตรอง ลองทำดู ✿

๑. อธิบายความเชื่อในสังคมไทยที่ผูกพันกับภาษา นอกจากชื่อที่เป็นมงคล และไม่เป็นมงคลแล้ว ยังมีเรื่องใดอีกบ้าง ความเชื่อดังกล่าวนี้อาจมีเหตุผลสมควรเชื่อหรือไม่ เพราะเหตุใด ยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน

๒. ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ ในวรรณคดีกับการตั้งชื่อคน ชื่อสถานที่ ที่รู้จักในปัจจุบัน ยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน

๓. ฝึกอ่านคำที่มีพยางค์ที่ไม่มีรูปสระต่อไปนี้

บราลี	พลัง	ขรม	ปรัมปรา
ปรักหักพัง	ขวนขวาย	ปราชัย	ปวารณา
จระเข้	ปริญญา	ปลัด	อริ
ปรีนิพพาน	ผลิต	คณนา	ปริยัติ
บริกรรม	ชนวน	พรรณนา	บริวาร
ตังค	ปลาสนาการ	กรณี	ตลป
ครุศาสตร์	ปริตร	ธรณี	ทยอย
นภดล	สฤษฏ์	อรชร	ผอบ

๔. จับคู่กับเพื่อน เลือกคำจากชุดใดชุดหนึ่งที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ผลัดกัน เป็นผู้อ่านและผู้เขียนตามคำบอกแล้วแลกเปลี่ยนกันตรวจ ถ้าคำใดอ่านผิด หรือเขียนผิดให้แก้ไขให้ถูกต้อง แล้วนำมาคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด ชุดที่ ๑ กรกฎ สลา ขยุกขยิก คณบดี จรด ผลิตผล สมดุล พลความ ปราชัย ทแยง บทมาลัย ทรนง ชมนาด

ชุดที่ ๒ กลวิธี ขวนขวาย จระเข้ ชนนี้ ออกตัณญ พลการ ทิพยญาณ มิตรจิต ธนบัตร นพปฎล ประมินทร์

๕. พิจารณาคำต่อไปนี้ ว่าคำใดออกเสียงแบบอักษรนำ คำใดไม่ออกเสียงแบบอักษรนำ

กนก ปราชัย สมร สลาตัน ส่วน ถนน
ปรักหักพัง ปลาสนาการ ขรม จรด พสก พลาธิการ

๖. พิจารณาและจำแนกพยางค์ที่ไม่มีรูปสระในคำต่อไปนี้ว่าออกเสียงสระใดบ้าง

สญชัย นคร ดล กร กรณี บวร ภพ วง
กสินร ชล ปรนัย หรดาล เสวก สมดุล มงคล

๗. พิจารณาชื่อจังหวัดต่อไปนี้ ซึ่งราชบัณฑิตยสภาได้กำหนดไว้ในหนังสืออ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ว่าอ่านได้ ๒ แบบ สันทนา กับ เพื่อนว่า เคยได้ยินการอ่านแบบใด เพราะเหตุใด

กาญจนบุรี	อ่านว่า	กาน-บุ-รี, กาน-จะ-นะ-บุ-รี
จันทบุรี	”	จัน-บุ-รี, จัน-ทะ-บุ-รี
นนทบุรี	”	นน-บุ-รี, นน-ทะ-บุ-รี
เพชรบุรี	”	เพ็ด-บุ-รี, เพ็ด-ชะ-บุ-รี
ราชบุรี	”	ราด-บุ-รี, ราด-ชะ-บุ-รี

๘. ข้อความในหน้า ๑ นำมาหาคำสำคัญ สรุปสาระสำคัญ และย่อข้อความได้ดังต่อไปนี้

๑) คำสำคัญ คือ

คนจิตใจดี ภาษาสร้างสรรค์ คนจิตใจไม่ดี ภาษาทำลาย

๒) สรุปสาระสำคัญของข้อความ คือ

ภาษาสร้างสรรค์หรือทำลายสังคมมนุษย์ได้

๓) ย่อข้อความทั้งหมด เหลือเพียงประโยคเดียวได้ว่า

คนที่มีจิตใจดีมักใช้ภาษาสร้างสรรค์ ส่วนคนที่มีจิตใจไม่ดีมักใช้ภาษาในทางทำลาย

อ่านข้อความต่อไปนี้ และหาคำสำคัญ สรุปสาระสำคัญของข้อความ และย่อข้อความเหลือเพียงประโยคเดียวในลักษณะเดียวกันกับตัวอย่างข้างต้น

พลังภาษา คือ อำนาจของภาษา ภาษาทำให้คนเราสื่อสารกันได้ บอกเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดให้กันได้ คนจึงเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาคนและสังคม สามารถประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งสวยงามต่าง ๆ ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่คนเรียนรู้จากสังคม มีพ่อแม่สอน มีครูสอน มีสื่อมวลชนและสังคมสอน คนเรียนรู้ภาษาจากทุกคนและจากทุกสิ่งรอบตัว ภาษาทำให้คนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นผู้สร้างสังคมด้วย ภาษาบอกให้คนต้องทำอย่างนี้ ไม่ทำอย่างนั้น ต้องพูดอย่างนี้ ไม่พูดอย่างนั้น ไปจนถึงว่าให้คิดอย่างนั้น ๆ รู้สึกอย่างนั้น ๆ คนอยู่ในสังคมใดก็ต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องไปกับสังคมนั้น ภาษาจึงมีอำนาจบังคับให้คนเราต้องปฏิบัติตามสังคม ต้องเป็นหรือไม่เป็นอย่างใดตามความต้องการของสังคม